

2018.04.16

Pensijų kaupimo pertvarka, kuria žvelgiama pirmyn

dalomoji medžiaga

PENSIJŲ KAUPIMO PERTVARKA, KURIA ŽVELGIAMA PIRMYN

KODĖL JOS PRIREIKĖ DABAR?

Lietuvoje šiuo metu susiduriame su dviem problemomis: pačias mažiausias pensijas gaunantys senatvės pensininkai skursta, o šalyje formuojasi vyresnio ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus neatitiktis, kuri signalizuoja apie ateities pensininkų skurdą. Šiuo metu vieną senjorą išlaiko 3,5 dirbančių asmenų, tačiau šimtmečio viduryje šis santykis kris iki 1,7.

Pagrindinė priežastis – didelė grynoji emigracija ir nepakankamas gimstamumas. Europos Komisijos ataskaitos duomenimis, nuo praėjusio amžiaus dešimtojo dešimtmečio pradžios Lietuvos gyventojų skaičius sumažėjo daugiau nei 23 proc. ir manoma, kad artimiausiu metu toliau mažės 1 proc. per metus.

Tokia padėtis reiškia, jog pensijų srityje reikia judėti dviem kryptimis: užtikrinti mažiausias pensijas gaunančių senjorų gerovės augimą ir pertvarkyti pensijų sistemą taip, kad ateityje asmuo galėtų džiaugtis dviem pensijomis: „Sodros“ ir asmenine.

Nesiimant pertvarkos po poros dešimtmečių senatvės pensija gali sudaryti vos 34 proc. buvusio darbo užmokesčio, kai dabar pakeitimo norma siekia 42 proc.

Darbingo amžiaus žmonių mažėjimo problemą šiek tiek sušvelnina pensinio amžiaus ilginimas, tačiau nereformavus sistemos pensinį amžių tektų ilginti 8-eriais metais. Kita galimybė – iki 2040 metų pritraukti apie 600 tūkst. darbingų žmonių į Lietuvą arba padidinti „Sodros“ mokesčius 12 proc. punktų. Nė vienas iš šių pasiūlymų neatrodo priimtinas, todėl apgalvota II pensijų pakopos pertvarka suteikia galimybę atsakyti į kylančius iššūkius.

PERTVARKOS TIKSLAI

- ❖ Atsakyti į demografinius pokyčius, kurie ateityje lems nepalankų dirbančiųjų ir senatvės pensininkų santykį.
- ❖ Pertvarkyti antrosios pakopos sistemą taip, kad nebebūtų priešinami dabarties ir ateities senatvės pensininkai.
- ❖ Nustatyti griežtesnes taisykles pensijų fondams.
- ❖ Pagerinti mažiausias senatvės pensijas gaunančių senjorų padėtį.
- ❖ Išskaidyti pensijų sistemos riziką, kad „Sodros“ pensijos nebūtų finansuojamos tik iš darbo užmokesčio fondo.

DIDESNĖS PENSIJOS ATEITIES PENSININKAMS

Labiau privatus kaupimas

- Kaupiama pagal formulę 4+2, kai 4 proc. nuo pajamų moka žmogus ir 2 proc. nuo VDU prisideda valstybės biudžetas.

Mažesni mokesčiai dirbantiems

- Sujungus darbdavio ir darbuotojo mokamus mokesčius 2 proc. mažinamos įmokos „Sodrai“.

Galintiems daugiau

- Savanoriška galimybė pačiam dirbančiajam arba jo darbdaviui prisidėti daugiau nei 4 proc. – už tai mokesčių lengvatos (pajamų arba pelno).

Automatinis įtraukimas

- Kiekvienas nekaupiantis žmogus iki 40 metų ir visi kaupiantys asmenys nepaisant amžiaus automatiškai 3 kartus bus įtraukiami į pensijų kaupimą su teise pasakyti „ne“.

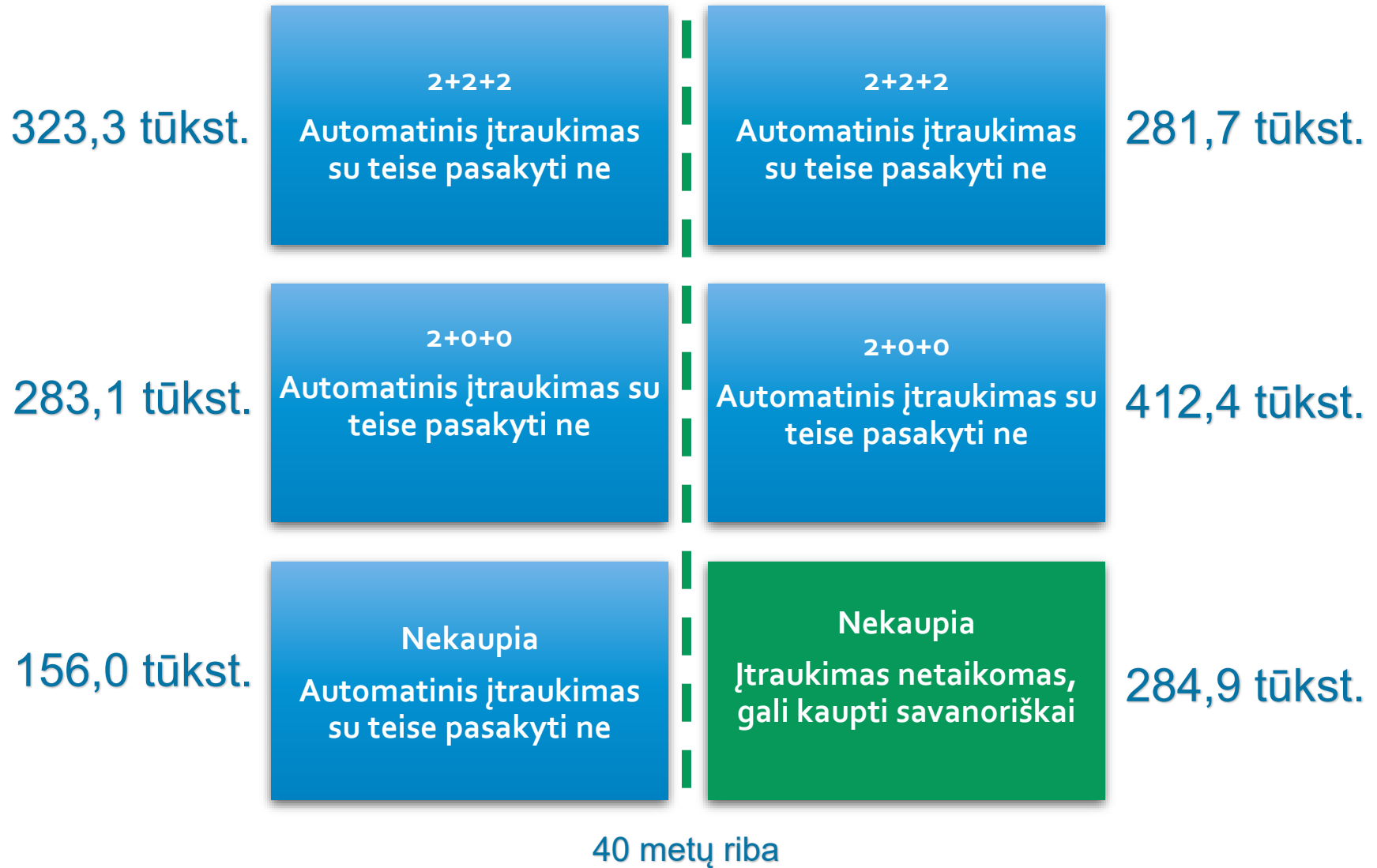
Galimybė daryti pertrauką

- Net ir apsisprendęs dalyvauti pensijų kaupime dirbantis galėtų vieną kartą 12-ai mėnesių sustabdyti kaupimą.

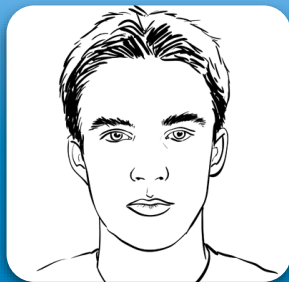
Galimybė grįžti

- Šiuo metu kaupiantys II pensijų pakopoje per reformą turės vieną galimybę grįžti į „Sodrą“ arba stabdyti kaupimą privačiame fonde.

KIEKVIENAI DIRBANČIŲJŲ GRUPEI

PAVYZDYS

Jonas, 30 metų

Jonas gauna vidutinį darbo užmokestį, kuris kitais metais, planuojama, sieks 951 eurų bruto. Iki šiol Jonas nedalyvavo kaupime.

	Jono įmokos				Valstybės biudžeto parama		Iš viso
2019	2*	19,02*	0,4 proc.	3,8 Eur	0,4 proc.	3,39 Eur	26,21 Eur
2020	2*	19,02*	0,8 proc.	7,61 Eur	0,8 proc.	6,78 Eur	33,41 Eur
2021	2*	19,02*	1,2 proc.	11,41 Eur	1,2 proc.	10,18 Eur	40,61 Eur
2022	2*	19,02*	1,6 proc.	15,22 Eur	1,6 proc.	13,57 Eur	47,81 Eur
2023	2*	19,02*	2 proc.	19,02 Eur	2 proc.	16,96 Eur	55 Eur

*Kompensuoja sumažėjusi įmoka „Sodrai“

PAVYZDYS

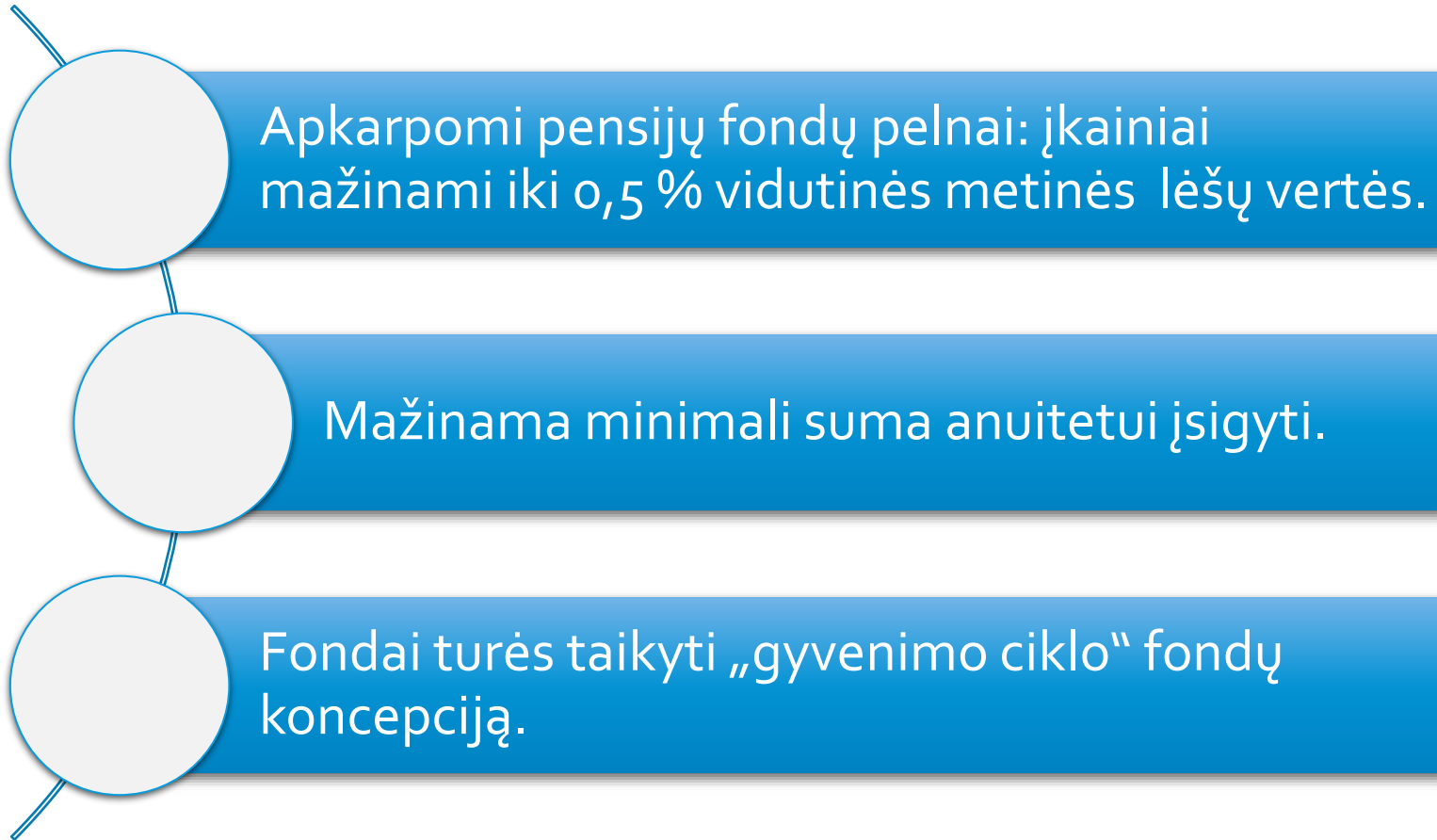
Morta, 30 metų

Morta gauna minimalų darbo užmokestį, kuris šiuo metu siekia 400 eurų. Iki šiol Morta nedalyvavo kaupime.

	Mortos įmokos				Valstybės biudžeto parama		Iš viso
2019	2*	8*	0,4	1,6 Eur	0,4 proc.	3,39 Eur	12,99 Eur
2020	2*	8*	0,8	3,2 Eur	0,8 proc.	6,78 Eur	17,98 Eur
2021	2*	8*	1,2	4,8 Eur	1,2 proc.	10,18 Eur	22,98 Eur
2022	2*	8*	1,6	6,4 Eur	1,6 proc.	13,57 Eur	27,97 Eur
2023	2*	8*	2	8 Eur	2 proc.	16,96 Eur	32,96 Eur

* Kompensuoja sumažėjusi įmoka „Sodrai“

DIDESNĖ NAUDA PENSIJŲ FONDŲ DALYVIAMS

PAŪGĒS MAŽIAUSIOS PENSIJOS

TAI SENATVĒS PENSININKAI, KURIE SUKAUPĒ MINIMALŪ STAŽĀ IR DIRBDAMI GAVO MENKAS PAJAMAS

126 Eur

155 Eur

185 Eur

205 Eur

193 Eur

230 Eur

MAŽIAUSIOS
PENSIJOS
VIDUTINIŠKAI
AUGS APIE
20 EURŪ.

PAŪGĒS ŠALPOS PENSIJOS

TAI SENATVĒS PENSININKAI, KURIE NESUKAUPĒ MINIMALAUS STAŽO

117 Eur

130 Eur

SENATVĒS PENSIJOS DIDINAMOS KASMET

TAI LEMIA SENATVĒS PENSIJŪ INDEKSĀVIMAS

- ❖ Vidutinē senatvės pensija turint būtinaĵĵ staĵā 2019 ir 2020 metais didēs vidutinišĵkai apie 23 eurus.
- ❖ Per 2017-2020 metus vidutinio senĵoro pensija bus padidēĵusi apie 110 eurų.

RIZIKOS IŠSKAIDYMAS

- ❖ Bazinė „Sodros“ pensija perkeliama į valstybės biudžetą.
- ❖ Individualioji pensijos dalis paliekama „Sodroje“.
- ❖ Asmeninė dalis kaupiama papildomai.

PERTVARKOS NAUDA

- ❖ **TEISINGUMAS:** „Sodros“ pinigai nebebus pervedami privatiems fondams, todėl kaupiantiems II pakopoje nemažės „Sodros“ pensija. Nebus supriešinti dabarties ir ateities senatvės pensininkai.
- ❖ **SAUGUMAS:** prognozuojama, kad „Sodros“ ir asmeninė pensija sudarys apie 50% buvusio atlyginimo.
- ❖ **LAISVĖ RINKTIS:** galimybė dar kartą apgalvoti, kaip kaupti senatvei.
- ❖ **AIŠKUMAS:** pensijų fondai pajus griežtesnę valstybės kontrolę.

VISI SIŪLYMAI PENSIJŲ REFORMAI VIENOJE VIETOJE

1. MOKESČIŲ SUJUNGIMAS: sujungiamos darbuotojo ir darbdavio mokesčiai ir įmokos – priemonė „šešelio“ mažinimui.
2. BAZINĖS PENSIJOS PERKĖLIMAS: bazinė pensija perkeliama į valstybės biudžetą. Tai leis pririnkus finansuoti pensijas iš kitų mokesčių, o papildomoji dalis bus mokama iš „Sodros“ – žmonės pajus didesnį ryšį tarp įmokų ir išmokų.
3. MAŽESNĖS ĮMOKOS DIRBANTIEMS: 2 % mažėja įmokos „Sodrai“, o pensijų lygis išlaikomas toks pat.
4. PENSIJŲ DIDINIMAS: didinamos mažiausios pensijos vidutiniškai po 20 eurų, kitų senatvės pensijų didinimas vyksta kasmet po apytiksliai 7%.
5. KAUPIMAS 4+2: tai kaupimas II pensijų pakopoje, kai asmuo senatvei atideda 4% nuo atlyginimo, o valstybė prideda 2% nuo vidutinio darbo užmokesčio.
6. AUTOMATINIS ĮTRAUKIMAS: kiekvienas nekaupiantis žmogus iki 40 metų arba kaupiantis nepaisant amžiaus bus automatiškai 3 kartus įtraukiamas į pensijų kaupimą su teise pasakyti „ne“.
7. GALIMYBĖ GRĮŽTI: šiuo metu kaupiantys II pensijų pakopoje ir pasakę „ne“ turės galimybę grįžti į „Sodrą“ arba stabdyti kaupimą paliekant sukauptą dalį fonde.
8. GALIMYBĖ DARYTI PERTRAUKĄ: net ir apsisprendusieji dalyvauti pensijų kaupime turės galimybę 12-ai mėnesių stabdyti kaupimą privačiame fonde ir vėl atnaujinti.
9. GALINTIEMS DAUGIAU: savanoriška galimybė pačiam dirbančiajam arba jo darbdaviui prisidėti daugiau nei 4% - už tai mokesčių lengvatos (pajamų arba pelno).
10. DIDESNĖ NAUDA PENSIJŲ FONDŲ DALYVIAMS: privatūs pensijų fondai bus priversti sumažinti savo įkainius perpus, mažinama minimali suma anuitetui įsigyti, fondai taikys „gyvenimo ciklo“ investavimo strategiją.